

INTERNATIONAL JOURNAL OF FIELD EDUCATION

Adaptation of Language Teacher Feedback Scale into Turkish

Yücel YÜKSEL¹

Turgut Özal Anatolian High School, Bolu, MNE
<https://orcid.org/0000-0002-3597-5778>

Fulya KURTULUŞ²

Bolu Abant İzzet Baysal University School of Foreign Languages
<https://orcid.org/0000-0001-9236-5186>

Gülnihal AYTEKİN YÜKSEL³

Bolu Abant İzzet Baysal University School of Foreign Languages
<https://orcid.org/0000-0002-2506-9528>

ABSTRACT

The aim of this study is to adapt the *Language Teacher Feedback Scale*, which was developed by Pishghadam, Meidani and Khajavy (2015) into Turkish. The scale was translated in Turkish by the specialists of both languages and applied to 354 students studying at Bolu Abant İzzet Baysal University, English Preparatory School. The data were statistically analyzed by using SPSS 22.0 and AMOS package programs. Explanatory Factor Analysis (EFA) results revealed that the three-factor structure of the Turkish version is parallel with the original form. Confirmatory Factor Analysis (CFA) results showed that the factor structure of the scale is competent with the data gathered from different samples. That the AVE values concerning all factors of the scale are above 50% is an indicator of an acceptable level of construct reliability. Item analysis results shows that item total correlation values are between .351 and .584; results concerning the 27% upper and lower values, the t-values are calculated between 8.015 ($p < .05$) and 12.235 ($p < .05$), which shows that items of the scale are adequately discriminant.

ARTICLE INFO

Received: 25.07.2019

Published online:

29.12.2019

Key Words: Language Teacher, Feedback Scale, Scale Adaptation

¹ Corresponding author:

Dr.

Yucelyuksel66@gmail.com

0533 139 2163

Yabancı Dil Öğretmeni Dönüt Ölçeği'nin Türkçe'ye Uyarlanması

Yücel YÜKSEL¹

Turgut Özal Anadolu Lisesi, Bolu, MEB
<https://orcid.org/0000-0002-3597-5778>

Fulya KURTULUŞ²

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu
<https://orcid.org/0000-0001-9236-5186>

Gülnihal AYTEKİN YÜKSEL³

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu
<https://orcid.org/0000-0002-2506-9528>

ÖZET

Bu çalışmanın amacı Pishghadam, Meidani ve Khajavy (2015) tarafından geliştirilen Yabancı Dil Öğretmeni Dönüt Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanmasıdır. Ölçek uzmanlar tarafından Türkçe'ye çevrilerek Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu Hazırlık Bölümü'nde öğrenim gören 354 öğrenciye uygulanmıştır. Veriler SPSS 22.0 ve AMOS 23 paket programlarına yüklenmiş ve istatistiksel analizleri yapılmıştır. AFA sonucunda ölçeğin orijinaline paralel olarak üç faktörlü yapısının korunduğu görülmüş, DFA sonuçları da ölçeğin faktör yapısının farklı bir örneklemeden elde edilen verilerle iyi uyum gösterdiğini ortaya koymuştur. Ölçeğin tüm faktörlerine ait AVE değerlerinin % 50'nin üzerinde olması kabul edilebilir düzeyde yapı güvenilirliğine sahip olduğunu göstermektedir. Madde analizi sonuçları madde toplam korelasyon değerlerinin .351 ile .584 arasında değiştiği, üst % 27 ve alt % 27'lik dilimin ölçekten aldıkları puanların ortalamaları arasındaki farka yönelik t değerlerinin 8.015 ($p<.05$) ile 12.235 ($p<.05$) arasında olduğu belirlenmiş olup, bu değerler ölçek maddelerinin ayırt edicilik güçlerinin yeterli olduğu anlamına gelmektedir. Ölçeğin Cronbach α güvenilirlik katsayısı .815 olarak tespit edilmiştir.

MAKALE BİLGİSİ

Alınma Tarihi:25.07.2019
Çevrimiçi yayınlanma tarihi: 29.12.2019

Anahtar Kelimeler: Yabancı Dil Öğretmeni, Dönüt, Ölçek Uyarlama

Giriş

Öğrencilerin bilişlerine direkt etki eden kaynaklardan biri olduğu için öğrenme-öğretme sürecinin en önemli noktalarından biri dönüttür. Hata yapmak öğrenmenin gerekli ve doğal bir parçası olduğundan dönüt vermek ve öğrencinin hatasını ya da doğru yaptığı şeyi görmesini sağlamak çok önemlidir (Pishghadam, Meidani ve Khajavy, 2015). Bunu yapabilmek için ise dönütün bazı temel özelliklerini bilmek gerekir.

Dönüt farklı yazarlarca benzer şekilde tanımlanmıştır. Öğrenme ortamında, öğrenene bir görevi yerine getirmedeki performansı üzerine, onun bu performansını geliştirmesi amacıyla verilen bilgi (Ur, 1996) olarak tanımlanmanın yanı sıra öğrenciye, hedeflerini ne kadar öğrendiği, eksiklerinin neler olduğu ve eksik öğrenmelerini tamamlamak için nasıl bir yol izleyeceğine ilişkin yapılan açıklamalar (Joyse, Weil ve Calhoun, 2000) olarak da tanımlanmıştır. Dönüt, ya da geri bildirim, neyin yanlış, neyin doğru yapıldığı, başarı için belirlenen sonuçlara ne düzeyde ulaşıldığı hakkında verilen bilgilerdir (Smith ve Ragon, 2005). Bu bağlamda, dönüt hem öğretmene hem de öğrenciye performans konusunda bilgi sağlar (Nicol, 2007). Aynı zamanda herhangi bir yanıtın sonra verilen açıklamaların, yanıtın doğruluğunu ya da yanlışlığını bildirmesi, mevcut ve beklenen performans arasındaki farkı göstermesi, öğrencinin motivasyonunun artmasına da katkı sağlar. Bununla birlikte öğrencinin kendi hatalarını düzeltmesine olanak sağlar (Çalışkan, 1998). Senemoğlu (2005) dönütün, öğretim hizmetinin en önemli özelliklerinden biri olduğunu ve belirlenen hedeflere ulaşma sürecinde oldukça etkili olduğunu belirtir. Dönütler, hem davranışın niteliği hakkında açıklamalar sunar, hem öğrencinin eksik olduğu konularda kendini geliştirmesine, hem de var olan hata ve yanlışlarını düzeltmelerine fırsat sunar. (Çevikbaş ve Argün, 2016). Bu da öğrenme süreçlerinin kalitesinin artması konusunda dönütlerin vazgeçilmez olduğunu gösterir (Biggs, 2003).

Dönüt almanın akademik anlamda öğrencilere katkı sağladığını gösteren birçok çalışma mevcuttur.(Hsu, Chou ve Chang, 2011; Çevikbaş, 2018; Özgür, 2015). Ancak, dönütlerin de sistematik bir şekilde sağlanması gerekir (Brookhart, 2008, akt. Çevikbaş ve Argün, 2016). Dönütün etkili ve verimli olması için öğrencinin gelişimine yönelik bilgi vermesi ve sonraki adımları için güdüleme sağlaması gerekir (Özgür, 2015). Dönütler öğrencileri hedef ve amaçlardan haberdar etmeli, zamanında verilmeli, sadece üzerinde çalışılan davranış ya da beceriye verilmeli, açıklayıcı olmalı, öğrenciyi yargılamamalı, anlaşılır, olumlu ve özel olmalı, öğrencilere eksiklerini gidermeleri için fırsat sunmalı, süreçte öğrenciye öz değerlendirme imkânı sunmalıdır (Çevikbaş, 2018). Bu bağlamda bakıldığında dönüt vermek oldukça kapsamlı bilgi ve beceri gerektiren bir konudur.

Pozitif katkının yanı sıra, dikkatsiz yapıldığında dönütün öğrenci üzerinde negatif bir etki oluşturabileceği söylenebilir (Hattie ve Timperly, 2007 akt. Çevikbaş Ve Argün, 2016). Yanlış ve dikkatsiz verilen bir dönüt öğrencinin öğrenme hevesini ve motivasyonunu kırabilir. Bu durum dönütün kullanımının ne denli önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Öğrencinin dönüt hakkındaki olumlu ya da olumsuz görüşleri onun derse tutumunu direkt etkileyebilir. Bu bağlamda öğretmenlerin dönüt ile ilgili beceri ve öz yeterlikleri konusunda alanyazında ölçekler mevcuttur. Ama öğrencilerin, öğretmenlerin verdikleri dönütler üzerine değerlendirme yapacakları bir dil eğitim ölçeğinin Türkçe uyarlanmış versiyonun bulunmaması nedeniyle çalışmanın alana katkı sağlayacağı düşünüldükten sonra Pishghadam, Meidani ve Khajavy (2015) tarafından geliştirilen “Language Teacher Feedback Scale” “Yabancı Dil Öğretmeni Dönüt Ölçeği (DÖDÖ) olarak Türkçeye uyarlanmıştır.

Orijinal ölçek, Gattulo (2000) ve Harmer'ın (2001) dönütü düzeltici, değerlendirici ve stratejik olarak üçe ayırdıkları sınıflama üzerine temellendirilmiştir. Bu sınıflama yabancı dil öğretmenlerinin dil öğretirken genellikle yaptıkları hata düzeltme, performansı değerlendirme ve dil öğrenmede öğrencilerin karşılaştıkları sorunları çözebilmeleri için öğrencilere sunulan teknik ve stratejilerden yola çıkarak yapılmıştır (Pishghadam, Meidani ve Khajavy,2015). Düzeltici dönüt, öğrencinin yanlış yapıları fark etmesi ve düzeltmesi için yardımcı olan, ya da ürettikleri şeyin doğru olduğu konusunda öğrencileri bilgilendiren dönüt türüdür. Örneğin, Türkçe'yi yabancı dil olarak öğrenen bir öğrencinin “ Ben yarın İstanbul'a gidecek” cümlesine öğretmenin “gideceğim” şeklinde dönüt vermesi düzeltici dönüte örnek olabilir. Düzeltici dönüt birkaç şekilde sağlanabilir. Bunlar; yeniden biçimlendirme (recast), açıklama isteme (clarification request), üstdilbilgisel dönüt (metalinguistic feedback), söyletim (elicitation), tekrar (repetition) ve doğrudan düzeltmedir (explicit correction) (Lyster ve Ronto, 1997, akt. Pishghadam, Meidani ve Khajavy,2015). Değerlendirici dönüt, öğrencinin performansı ile ilgili yargıda bulunmak anlamına gelir. Örneğin öğrenciye “güzel”, “mükemmel” “harika”, “daha iyi olabilir” gibi dönütler değerlendirici dönütlerdendir. Stratejik dönüt ise, öğrenciye performansını geliştirebilmesi için tavsiyeler vermeyi içeren ve öğrencinin kendine güveni olmasını sağlamak amacıyla onlara bazı teknik ve yöntemler öğretmeyi kapsayan dönüt türüdür (Harmer, 2001, akt. Pishghadam, Meidani ve Khajavy,2015). Örneğin İngilizce öğrenen öğrenciye *dental* çıkarılması gereken “the” kelimesi içindeki *th* sesinin dilin üst ve alt dişler arasına yerleştirilerek çıkarılabileceğini öğretmek stratejik dönüt olarak sayılır.

Bu çalışmada Pishghadam, Meidani ve Khajavy (2015) tarafından yukarıdaki bilgiler ışığında geliştirilen *Language Teacher Feedback Scale*, Türkçe'ye çevrilmiş ve uyarlanmış olup Dil Öğretmeni Dönüt Ölçeği (DÖDÖ) adı ile alan yazına kazandırılmak üzere istatistiksel ve dilbilimsel bir yol izlenmiş ve ölçeğe son hali verilmiştir.

Yöntem

Türkçeye Uyarlama

Yabancı Dil Öğretmeni Dönüt Ölçeği araştırmacılar tarafından ardından da konunun uzmanı olan iki tercüman tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir. Tercümanlar tarafından birbirinden bağımsız olarak yapılan çeviriler hem İngilizce hem de Türkçe'ye hakim bir başka uzman tarafından da değerlendirilmiştir. Ölçek üzerinde düzenlemeler yapıldıktan sonra Türkçe dil uzmanı tarafından maddelerin anlaşılabilirliği ve dilbilgisi açısından incelenmiş, uyarlama aşaması bu şekilde tamamlanmıştır. Son halini alan ölçek 30 kişilik bir öğrenci grubuna uyarlanmış, öğrencilerin anlamakta zorlandıkları maddeler belirlenmiş ve bu maddeler üzerinde yeniden çalışma yapılarak, anlaşılabilir hale getirilerek ölçeğe son hali verilmiştir.

Çalışma Grubu

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu Hazırlık Bölümü'nde öğrenim gören öğrencilere “Yabancı Dil Öğretmeni Dönüt Ölçeği” uygulanacağı duyurulmuştur. Özellikle ölçeğin dil eşdeğerliğini ölçmek için İngilizce bilen öğrencilere ihtiyaç olduğu belirtilmiş ve uygulama için gönüllü olan öğrenciler seçilmiştir. Toplamda 354

öğrenciye ölçek uygulanmıştır. Öğrenciler 2017-2018 akademik yılında iki dönem boyunca İngilizce hazırlık eğitimi almış A2 ile B1 (CEFR) düzeylerinde İngilizce seviyesine ulaşmış katılımcılardan oluşmaktadır.

Analiz

Veri toplama işleminin ardından elde edilen veriler SPSS 22.0 ve AMOS 23 paket programlarına yüklenmiş ve istatistiksel analizleri yapılmıştır.

1. Ölçeğin yapı geçerliliği için Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) uygulanmış, ölçeğin orijinal hali ile karşılaştırılabilmesi için ise Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. Ölçeğin uyum geçerliliği için Faktör Yük Değerleri, AVE Değerleri ve CR Değerleri hesaplanmış ve yorumlanmıştır. Ölçeğin ayırma geçerliliğinin tespiti için AVE değerleri ile faktörler arası korelasyonun karesi arasındaki ilişki incelenmiştir.

2. Ölçek maddelerinin ayırt edici olup olmadıklarının belirlenmesi için amacıyla İç Tutarlılık Ölçütüne Dayalı madde analizi (t-testi) yapılmış ve madde toplam korelasyonu hesaplanarak incelenmiştir.

3. Ölçeğin güvenilirliği için Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı ölçeğin her bir faktörü ve geneli için hesaplanmıştır.

Bulgular

Ölçeğin Geçerlilik Çalışmalarına İlişkin Bulgular

Ölçeğin yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla öncelikle Açımlayıcı Faktör Analizi yapılmıştır. AFA ana yapıya ait belirlenen alt boyutların istatistiksel olarak ortaya konulması için kullanılmaktadır (Kartal ve Bardakçı, 2018; Sharma, 1996). Veri setinin faktör analizi için uygun olup olmadığını ortaya koymak için örneklem uygunluğu ve Barlett Sphericity testleri yapılmıştır. Kaiser- Meyer- Olkin (KMO) uygunluk katsayısı 0,791 ve Barlett testi ki kare değeri 3307.096 ($p<.001$) olarak bulunmuştur. Faktör analizi için KMO değerinin 0.60'dan yüksek olması (Büyüköztürk, 2004) gerekli olup, 0.70-0.79 arası değerler örneklem yeterliliği için "iyi" olarak kabul edilmektedir (Kartal ve Bardakçı, 2018). Ölçeğin yapı geçerliliği için yapılan faktör analizi ve varimax döndürme teknikleri sonuçları Tablo 1'de sunulmuştur.

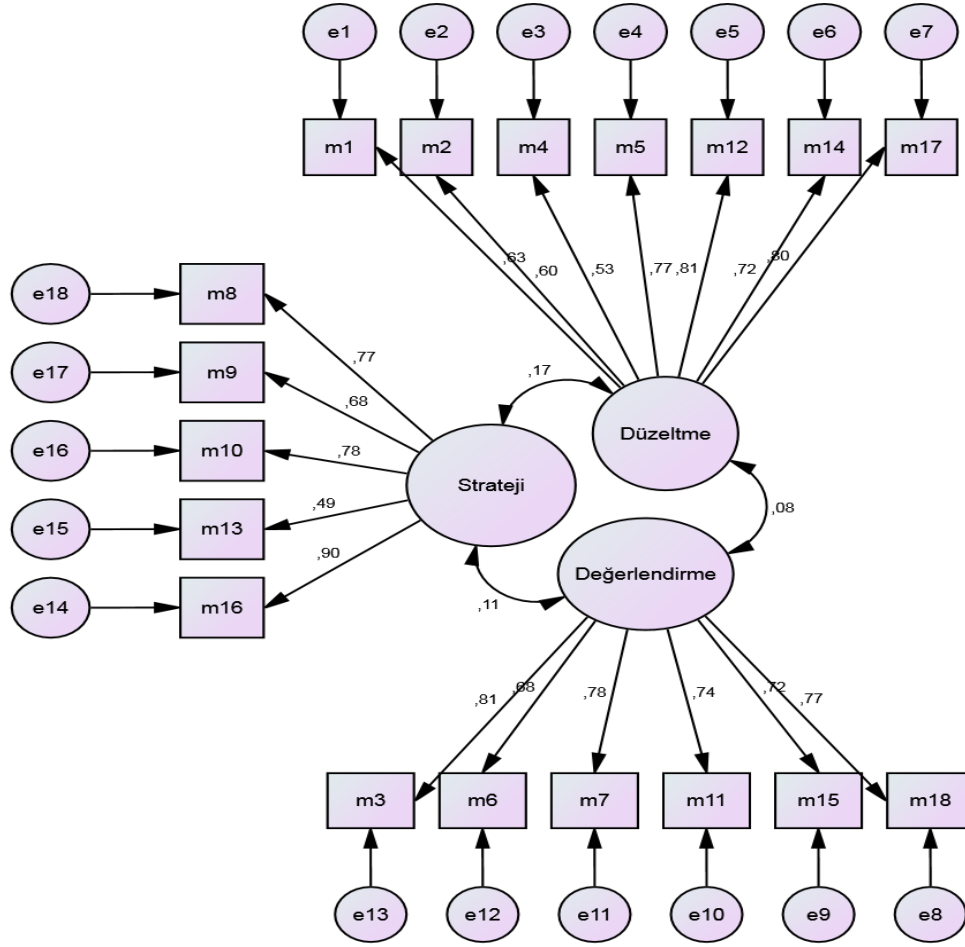
Tablo 1. DÖDÖ Açımlayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Madde No	Döndürme Sonrası Yük Değerleri		
	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3
5	.821		
12	.805		
17	.802		
14	.749		
1	.725		
2	.682		
4	.629		
3		.836	

18	.815	
7	.809	
11	.789	
15	.772	
6	.735	
16		.885
10		.824
8		.821
9		.761
13		.617
Açıklanan Varyans		
Toplam : % 61.10		
Faktör 1: %24.68		
Faktör 2. % 20.58		
Faktör 3. % 15.84		

AFA sonucunda, toplam varyansın % 61.10'unu açıklayan ve özdeğeri 1'den büyük olan 3 faktör elde edilmiştir. Birinci faktör toplam 7 maddeden (1, 2, 4, 5, 12, 14 ve 17), ikinci faktör 6 maddeden (3, 6, 7, 11, 15 ve 18) ve üçüncü faktör 5 maddeden (8, 9, 10, 13 ve 16) oluşmaktadır. Birinci faktörde yer alan maddelerin faktör yükleri 0.629-0.821 arasında, ikinci faktörde yer alan maddelerin 0.735- 0.836 ve üçüncü faktörde yer alan maddeler 0.617-0.885 arasında değişmektedir. Ölçekte yer alması düşünülen her bir maddenin faktör yük değerinin 0.50'nin üzerinde olması uygun bir ölçüttür (Hair, Black, Anderson & Babin, 2009). Ölçekte yer alan maddelerin tamamının literatürde belirtilen ölçülerde olduğu tespit edilmiştir. Birinci faktörde yer alan maddeler öğrencilerin hatalarını düzeltici özellikte olduğundan bu faktöre “Düzeltilme”, ikinci faktörde yer alan maddeler daha çok öğrencilerin değerlendirilmesiyle ilgili olduğu için bu faktöre “Değerlendirme”, üçüncü faktörde yer alan maddeler öğrencilerin hatalarını düzeltme konusunda stratejik yaklaşımlar içerdiğinden bu faktöre de “Strateji” ismi verilmiştir.

AFA sonucu elde edilen üç faktörlü yapının Türk öğrencilerden oluşan örnekleme doğrulanıp doğrulanmadığını ortaya koymak üzere Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. DFA faktör analitik yapısının hipotez edilen modele verinin nasıl uyduğunu test etmekte ve doğrulamaktadır (Bayram, 2016). DFA sonuçları modelin bu araştırmanın verileriyle iyi bir uyum sergilediğini göstermiştir ($\chi^2/df = 4.66$; CFI = 0.912; IFI = 0.942; NFI = 0.923; RMSEA = 0.075). Şekil 1'deki ilişkileri belirten oklar üzerinde görüntülenen değerler standardize edilmiş beta değerleridir ve ait olduğu maddenin faktör yüklenimini göstermektedir (Kartal ve Bardakçı, 2018). Üç faktörlü bu yapıda faktör yükleri 0.488 ile 0.897 arasında değişmektedir ve maddelere ait faktör yükü için yeterli değerlerdir. Faktör yüklerinin anlamlı olup olmadığı ise normal regresyon katsayılarının anlamlılık testleriyle incelenir (Kartal ve Bardakçı, 2018). Ölçeğe ait tüm maddelerin faktör yükleri istatistiksel olarak anlamlıdır ($p < .05$). Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen tüm bulgular açımlayıcı faktör analizi ile ortaya konulan üç faktörlü Yabancı Dil Öğretmeni Dönüt Ölçeği'nin faktör yapısının farklı bir örneklemeden elde edilen verilerle iyi uyum gösterdiği görülmektedir.

Şekil 1. DÖDÖ Ölçeğine İlişkin Yapısal Model

Bunun yanında Hair v.d. (2009)'a göre açıklayıcı faktör analizi ile ortaya konulmuş olan ve doğrulayıcı faktör analizi ile teyit edilen bir ölçme yapısının yapı geçerliliğinin olduğunu söylemek için uyum geçerliliği ve ayırma geçerliliğini de sağlaması gerekir.

Uyum Geçerliliğine İlişkin Bulgular

Uyum geçerliliğinin amacı faktör analizi neticesinde ortaya çıkan ve birbiriyle yüksek ilişki içerisinde olan aynı gizil yapıyı ölçen değişkenlerin ortak faktörler altında toplanıp toplanmadığını kontrol etmektir (Kartal ve Bardakçı, 2018). Bir ölçeğin uyum geçerliliğini sağladığını söyleyebilmek için üç gösterge yaygın olarak kullanılmaktadır. Bunlar Faktör Yük Değerleri, AVE Değerleri ve CR Değerleridir.

Maddelere ait faktör yük değerlerinin büyüklükleri uyum geçerliliği için önemli bir konudur (Kartal ve Bardakçı, 2018). Aynı faktörde yer alan maddelerin uyum içinde olduklarının her şeyden önce en büyük göstergesi yüksek faktör yüklerine sahip olmalarıdır. Faktör yük değerlerinin 0.45- 0.50'nin üzerinde olması gerekirken (Karagöz, 2017), 0.70'in üzerindeki faktör yükleri mükemmel olarak nitelendirilir (Özçelik, 2010). Bu ölçek çalışmasında faktör yükleri 0.617 ile 0.885 arasında değişmekte olup, literatürde belirtilen değerler bakımından oldukça iyi seviyede olduğu görülmektedir.

Uyum geçerliliğini incelemek için AVE (Average Variance Extracted- Çıkarılan Ortalama Varyans) değerlerinden de yararlanır. Hair (2009)'a göre AVE değeri standardize edilmiş regresyon katsayıları kullanılarak hesaplanır ve maddelere ait standart faktör yüklerinin karelerinin ortalamasına eşittir (Kartal ve Bardakçı, 2018). Hesaplanan AVE değeri 0.5'ten büyükse faktörün uyum geçerliliği olduğu, 0.5'ten küçükse ölçüm hatasından kaynaklanan varyans, faktör tarafından açıklanan varyanstan büyüktür ve faktörün uyum geçerliliği olmadığını gösterir (Fornell ve Larcker, 1981).

Uyum geçerliliğinin bir diğer göstergesi CR (Construct Reability) değerleridir. Literatürde birçok güvenilirlik katsayısı mevcuttur. Bunlardan en yaygın olarak kullanılanı Cronbach alfa katsayısıdır. CR katsayısı Cronbach alfa katsayısından çok az farklılık göstermesine rağmen yapısal eşitlik modellemesi ile ortaya konan yapılarda kullanımı daha çok tercih edilmektedir (Kartal ve Bardakçı, 2018). Bu çalışmada CR değerleri testin geçerliliğine yönelik istatistiksel yöntemlerde faktör yükleri ve AVE değerleri ile birlikte verilmiş, bunun yanında ayrıca testin güvenilirliği bölümünde Cronbach alfa katsayısı da hesaplanmıştır. CR katsayısı 0 ile 1 arasında değer alan bir katsayıdır ve 0.7'den büyük değerler alması beklenir (Hair vd., 2009). CR katsayısı 0.6-0.7 arasında değer alırsa bu kabul edilebilir bir güvenilirlik düzeyini gösterir. Yabancı Dil Öğretmeni Dönüt Ölçeği'nin üç faktörü altında toplanan maddelere ait standart faktör yükleri ile birlikte faktörlere ait hesaplanan AVE ve CR değerleri Tablo 2'deki gibidir.

Tablo 2. Standart Faktör Yükleri, AVE ve CR değerleri

Maddeler	Düzeltilme	Değerlendirme	Strateji
5	.772		
12	.809		
17	.804		
14	.717		
1	.633		
2	.595		
4	.533		
3		.811	
18		.767	
7		.776	
11		.739	
15		.716	
6		.678	
16			.897
10			.780
8			.769
9			.681
13			.488
AVE	0,51	0.56	0.54
CR	0.672	0.71	0.68

Ölçeğin tüm faktörlerine ait AVE değerlerinin % 50'nin üzerinde olduğu görülmektedir. Bu ölçeğin uyum geçerliliği için istenen bir durumdur. CR değerleri dikkate

alındığında ise Değerlendirme alt boyutunda 0.70'in üzerinde, Düzeltme ve Strateji alt boyutlarında 0.60-0.70 arasında değer aldığı görülmektedir. Bu değerler Hair v.d. (2009)'a göre bu faktörlerin kabul edilebilir düzeyde yapı güvenilirliğine sahip olduğunu göstermektedir. Bu bulgular doğrultusunda ölçeğin uyum geçerliliğine sahip olduğu söylenebilir.

Ayırma Geçerliliğine İlişkin Bulgular

Ayırma geçerliliği çok faktörlü bir ölçme yapısındaki faktörlerin birbirinden bağımsız ve farklı yapıları ölçüp ölçmediğini incelemektir (Kartal ve Bardakçı, 2018). Ayırma geçerliliği ayırt edicilik kavramından farklı olarak faktörlerin bağımsızlığını sorgulamaktadır (Hair v.d., 2009). Ayırma geçerliliği iki faktöre ait AVE değerleri ile bu faktörler arasındaki korelasyon katsayısının karesinin karşılaştırılmasıdır. Ayırma geçerliliğinin sağlanması için her iki faktörün AVE değerinin de bu faktörler arasındaki korelasyon katsayısının karesinden büyük olması gerekmektedir. Bu ölçekte yer alan faktörler için hesaplanan korelasyon katsayılarının kareleri ve faktörlere ait AVE değerleri Tablo 3'te görülmektedir.

Tablo 3. Korelasyon Değerlerinin Kareleri ve AVE Değerleri

Faktörler	Düzeltilme	Değerlendirme	Strateji
Düzeltilme (AVE=0.51)			
Değerlendirme (AVE=0.56)	0.012		
Strateji (AVE= 0.54)	0.048	0.044	

Tablo 3'teki bulgulara göre 3 faktörlü ölçek için ayırma geçerliliğinin sağlandığı görülmektedir ($AVE_{Düzeltilme} = .51 > .012$; $AVE_{Değerlendirme} = .56 > .012$). Bu şekilde tüm faktör çiftlerine dikkat edilirse ayırma geçerliliğinin sağlandığı görülmektedir. Bütün bu bulgulara göre Tablo 2'de uyum geçerliliğini sağlayan Yabancı Dil Öğretmeni Dönüt Ölçeği'nin ayırma geçerliliğine de sahip olduğu ve genel anlamda yapı geçerliliğini sağladığı görülmektedir.

Madde Analizine İlişkin Bulgular

Ölçeğin ayırt ediciliğini belirlemek için madde analizi yapılmıştır. Ölçeğin maddelerinin bütününe temsil gücünü belirleyebilmek için madde toplam korelasyonu incelenmiş, ölçeğin ayırt ediciliğini belirleyebilmek amacıyla İç Tutarlılık Ölçütüne Dayalı madde analizi (t-testi) uygulanmıştır. Bir maddenin toplamla korelasyonunun düşük olması o maddenin diğer maddelerden farklı bir özelliği ölçtüğü anlamına gelir (Karasar, 1995). Madde toplam korelasyonunun 0.30'un üzerinde olması o maddenin yeterli olması bakımından sınır kabul edilir (Tavşancıl, 2002). İç tutarlılık ölçütüne dayalı madde analizinde ölçek puan dağılımının % 27'lik üst grubu ile % 27'lik alt grubu belirlenerek, bu iki grup arasında t testi yapılmış, t değerleri hesaplanmıştır. Bulunan t değerleri maddelerin ayırt etme gücünü göstermekte, t değeri arttıkça maddenin ayırt etme gücü de artmaktadır (Tavşancıl, 2006). Maddelerin t değerleri, p anlamlılık düzeyleri ve madde toplam korelasyon değerleri Tablo 4'de sunulmuştur.

Tablo 4. DÖDÖ Madde Analizi ve % 27 Alt-Üst Gruplar Arasındaki Farklar

Ölçek Maddeleri	t değerleri	p	Madde Toplam Korelasyonu
5	11.333	.00	.451
12	9.287	.00	.584
17	8.654	.00	.574
14	10.12	.00	.555
1	6.914	.00	.362
2	8.015	.00	.418
4	7.132	.00	.376
3	11.89	.00	.495
18	9.214	.00	.439
7	13.43	.00	.509
11	10.836	.00	.351
15	9.969	.00	.441
6	11.03	.00	.475
16	9.989	.00	.422
10	12.235	.00	.499
8	7.836	.00	.398
9	9.930	.00	.379
13	11.457	.00	.389

Tablo 4 incelendiğinde ölçekte yer alan maddelerin madde toplam korelasyon değerlerinin 0.351 ile 0.584 arasında değiştiği görülmüştür. Madde toplam korelasyon değerlerinin tamamı 0.30'un (Büyüköztürk, 2004) üzerinde ölçülmüş ve ölçek maddelerinin hepsinin ölçeğin bütününe yeterli ölçüde temsil ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Üst % 27 ve alt % 27'lik dilimin DÖDÖ'den aldıkları puanların ortalamaları arasındaki farka yönelik t değerlerinin 8.015 ($p<.05$) ile 12.235 ($p<.05$) arasında olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç ölçek maddelerinin ayırt edicilik güçlerinin yeterli olduğu anlamına gelmektedir.

Ölçeğin Güvenilirliğine İlişkin Bulgular

Ölçeğin güvenilirliğinin analizi için Özdamar (2017)'de belirtildiği gibi likert tipi ölçeklerin güvenilirliğinin hesaplanmasında kullanılan Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı hem soruların her biri, hem alt boyutlar için ayrı ayrı hem de ölçeğin tamamı için hesaplanmıştır. Analiz sonuçları Tablo 5'te görülmektedir.

Tablo 5. DÖDÖ Madde ve Alt Boyutlarına İlişkin Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Madde No	Cronbach α	Alt Boyutlar	Cronbach α
5	.805		
12	.797		
17	.797		
14	.799	Düzeltilme Alt Boyutu	.867
1	.811		
2	.808		

4	.811		
3	.803		
18	.806		
7	.802		
11	.812	Değerlendirme Alt Boyutu	.883
15	.806		
6	.804		
16	.807		
10	.802		
8	.808	Strateji Alt Boyutu	.848
9	.814		
13	.809		

Tablo 5 incelendiğinde ölçeğin geneli için hesaplanan Cronbach α katsayısı .815 olarak tespit edilmiştir. Düzeltme alt boyutuna ait Cronbach α katsayısı .867, Değerlendirme alt boyutuna ait Cronbach α katsayısı .883 ve Strateji alt boyutuna ait Cronbach α katsayısı .848 olarak hesaplanmıştır. Hem ölçeğin tamamı, hem her bir madde için ayrı ayrı hem de alt boyutlar için hesaplanan güvenilirlik katsayıları kabul edilebilir (.80-.1 arası yüksek derecede güvenilir) düzeydedir (Kalaycı, 2010).

Tartışma ve Sonuç

Yabancı Dil Öğretmeni Dönüt Ölçeği'nin Türkçe versiyonunun açımlayıcı faktör analizi sonuçları özdeğeri 1'in üzerinde olan 3 faktörlü bir yapı göstermiştir. Bu faktörler toplamda varyansın % 61.10'unu açıklamaktadır. Birinci faktör toplam 7 maddeden (1, 2, 4, 5, 12, 14 ve 17), ikinci faktör 6 maddeden (3, 6, 7, 11, 15 ve 18) ve üçüncü faktör 5 maddeden (8, 9, 10, 13 ve 16) oluşmaktadır. Birinci faktörde yer alan maddeler öğrencilerin hatalarını düzeltici özellikte olduğundan bu faktöre "Düzeltme", ikinci faktörde yer alan maddeler daha çok öğrencilerin değerlendirilmesiyle ilgili olduğu için bu faktöre "Değerlendirme", üçüncü faktörde yer alan maddeler öğrencilerin hatalarını düzeltme konusunda stratejik yaklaşımlar içerdiğinden bu faktöre de "Strateji" ismi verilmiştir.

AFA sonucu elde edilen üç faktörlü yapının Türk öğrencilerden oluşan örnekleme doğrulanıp doğrulanmadığını ortaya koymak üzere Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. DFA sonuçları modelin bu araştırmanın verileriyle iyi bir uyum sergilediğini göstermiştir ($\chi^2/df = 4.66$; CFI = 0.912; IFI = 0.942; NFI = 0.923; RMSEA = 0.075). Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen tüm bulgular açımlayıcı faktör analizi ile ortaya konulan üç faktörlü Yabancı Dil Öğretmeni Geri Bildirim Ölçeği'nin faktör yapısının farklı bir örneklemeden elde edilen verilerle iyi uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Ölçeğin tüm faktörlerine ait AVE değerlerinin % 50'nin üzerinde olduğu görülmektedir. Bu ölçeğin uyum geçerliliği için istenen bir durumdur. CR değerleri dikkate alındığında ise Değerlendirme alt boyutunda 0.70'in üzerinde, Düzeltme ve Strateji alt boyutlarında 0.60-0.70 arasında değer aldığı görülmektedir. Bu değerler Hair v.d. (2009)'a göre bu faktörlerin kabul edilebilir düzeyde yapı güvenilirliğine sahip olduğunu

göstermektedir. Bu bulgular doğrultusunda ölçeğin uyum geçerliliğine sahip olduğu söylenebilir. Ölçeğin ayırma geçerliliğinin sağlanması için hesaplanan AVE değerinin faktörler arasındaki korelasyon katsayısının karesinden büyük olduğu ortaya konmuş olup bu sonuç ölçeğin ayırma geçerliliğine de sahip olduğu ve genel anlamda yapı geçerliliğini sağladığı anlamına gelmektedir.

Ölçeğin İç Tutarlılık Ölçütüne Dayalı madde analizinde ölçek puan dağılımının % 27'lik üst grubu ile % 27'lik alt grubu belirlenerek, bu iki grup arasında t testi yapılmış, t değerleri hesaplanmıştır. Üst % 27 ve alt % 27'lik dilimin YDDÖ'den aldıkları puanların ortalamaları arasındaki farka yönelik t değerlerinin 8.015 ($p<.05$) ile 12.235 ($p<.05$) arasında olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç ölçek maddelerinin ayırt edicilik güçlerinin yeterli olduğu anlamına gelmektedir. Ölçekte yer alan maddelerin madde toplam korelasyon değerlerinin .351 ile .584 arasında değiştiği görülmüştür. Madde toplam korelasyon değerlerinin tamamı .30'un (Büyüköztürk, 2004) üzerinde ölçülmüş ve ölçek maddelerinin hepsinin ölçeğin bütününe yeterli ölçüde temsil ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Ölçeğin geneli için hesaplanan Cronbach α katsayısı 0.815 olarak bulunmuştur. Düzeltme alt boyutuna ait Cronbach α katsayısı 0.867, Değerlendirme alt boyutuna ait Cronbach α katsayısı 0.883 ve Strateji alt boyutuna ait Cronbach α katsayısı .848 olarak hesaplanmıştır. Hem ölçeğin tamamı, hem her bir madde için ayrı ayrı hem de alt boyutlar için hesaplanan güvenilirlik katsayıları kabul edilebilir düzeydedir.

Türkçe'ye uyarlanan Yabancı Dil Öğretmeni Dönüt Ölçeği'nin (Ek 1) Yabancı Dil öğretmenlerine ait geri dönütlerde kullanılması bakımından faydalı olacağı, farklı öğrenci gruplarına yapılacak uygulamaların da ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliğine katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Bayram, N. (2016). *Yapısal Eşitlik Modellemesine Giriş*. Bursa: Ezgi
- Büyüköztürk, Ş. (2004). *Veri Analizi El Kitabı*, Ankara: Pegem
- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem
- Çalışkan, H. (1998). Bilgisayar Destekli Öğretimde Geribildirim. *Kurgu dergisi*.15 (346-360).
- Çevikbaş, M., & Argün, Z. (2016). Matematik öğretmenlerinin yanlış cevaplara verdikleri dönütlerin öğrenci özsayıları üzerindeki rolü. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(3).
- Fornell, C & Larcker, C.F. (1981). Evaluating Structural Equations Models with Unobservable Variables and Measurement Error, *Journal Marketing Research* 18(1), 39-50.
- Hair, J.F., Black, W.C., Anderson, R.E. & Babin, B.J. (2009). *Multivariate Data Analysis*, 7th Edition, New Jersey: Prentice Hall
- Harmer, J. (2001). *The practice of English language teaching* (3rd ed.). London: Longman
- Hattie, J. & Timperley, H. (2007). The power of feedback. *Review of Educational Research*. 77(1), 81–112. DOI: 10.3102/003465430298487.
- Hu, L. T., & Bentler, P.M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6, 1–55. <http://dx.doi.org/10.1080/10705519909540118>
- Joyce, B., Weil, M. with Calhoun, E. (2000) *Models of Teaching* (6th edn.). Boston: Allyn and Bacon.
- Kalaycı, Ş. (2010). *Spss Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Ankara: Asil
- Karagöz, Y. (2017). *SPSS ve AMOS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel
- Karasar, N.(1995). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, 7.Basım, Ankara:
- Kartal, M. & Bardakçı, S. (2018). *SPSS ve AMOS Uygulamalı Örneklerle Güvenilirlik ve Geçerlilik Analizleri*, Ankara: Akademisyen
- Lyster, R., & Ranta, L. (1997). Corrective feedback and learner uptake: Negotiation of form in communicative classrooms. *Studies in Second Language Acquisition*, 19, 37-66. <http://dx.doi.org/10.1017/S0272263197001034>
- Nicol, D. (2007). Formative assessment and self-regulated learning: A model and seven principles of good feedback practice. *Studies in Higher Education*, 31, 199-218.
- Özçelik, D.A. (2010). *Test Hazırlama Kılavuzu*. Ankara: Pegem

- Özgür, A. (2015). *Öğrenme yönetim sistemlerinde öğrenen-değerlendirme etkileşiminin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara
- Pishghadam, R., Naji Meidani, E., & Khajavy, G. H. (2015). Language teachers' conceptions of intelligence and their roles in teacher care and teacher feedback. *Australian Journal of Teacher Education (Online)*, 40(1), 60.
- Senemoğlu, N. (2005). Gelişim ve öğrenme. *Ankara: Gazi Kitapevi.*
- Sharma, S. (1996). *Applied Multivariate Techniques*, Boston: Allyn and Bacon
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel
- Tavşancıl, E. (2006). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel
- Ur, P. (1996). *A course in language teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.

EK 1. YABANCI DİL ÖĞRETMENİ DÖNÜT ÖLÇEĞİ

Öğretmenim;	Her zaman	Genellikle	Sıklıkla	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
1	İngilizce öğrenirken daha çok gayret etmem için beni cesaretlendirir.					
2	Hata yaptığımda hatalarımı doğrudan düzeltir.					
3	Hatalarımı düzeltmem için bana taktikler öğretir, yol gösterir.					
4	Doğru cevap verdiğimde beni cesaretlendirir.					
5	Bakışıyla yanlış yaptığımı fark etmemi sağlar.					
6	Benden ruh halim nasıl olursa olsun iyi bir performans sergilememi bekler.					
7	Hatalarımı görmezden gelir.					
8	Beni bireysel olarak değerlendirir, diğer öğrencilerle kıyaslamaz.					
9	Derste yaptığım hatalarımı abartır.					
10	Hatalarımı, İngilizce konusunda kapasitemin olmamasına bağlar.					
11	İngilizce öğrenmenin zor olduğu izlenimini yaratır.					
12	Benim, sınıfta İngilizce konuşmamı görmezden gelir.					
13	Düşük performansıyla ilgili diğer öğrencilerin önünde değil, direkt bana dönüt verir.					
14	Jest ve mimikleriyle (gülümseme/ kaş çatma gibi) beni cesaretlendirir veya cezalandırır.					

15	Yetersiz olduğum noktalara değil, iyi olduğum noktalara dikkat çeker.						
16	Diğer öğrencilerden benim hatalarımı düzeltmelerini ister.						
17	Doğru cevabı kendi kendime bulmama yardımcı olur.						
18	İngilizce öğrenme sürecinde diğer becerilerimi nasıl kullanacağımı öğretir.						